

16.11.2021

LSAVI/8848/2021

Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Valvontahavaintoraportti ja ohjaus

Lounais-Suomen aluehallintovirasto otti 10.8.2021 omana asianaan selvitettäväkseen, miten sen toimialueen sosiaali- ja kriisipäivystyksissä on järjestetty esihenkilöpäivystys virka-ajan ulkopuolella esimerkiksi psykososiaalisen tuen varautumiseen, johtavan viranhaltijan konsultointiin sekä osiltaan voimaan jääneen sosiaalihuoltolain (710/1982) 41 §:n mukaisen määräyksen antamiseen liittyen.

Säädösperusta

Osiltaan voimaan jääneen sosiaalihuoltolain (710/1982) 3 §:n 2 momentin mukaan aluehallintovirastolle kuuluu sosiaalihuollon ohjaus ja valvonta toimialueellaan.

Saman lain 6 § 1 momentin mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon tämän lain mukaan kuuluvista tehtävistä sekä niistä tehtävistä, jotka muussa laissa säädetään sosiaalilautakunnan taikka muun vastaavan toimielimen tehtäväksi, huolehtii yksi tai useampi kunnan määräämä monijäseninen toimielin.

Saman lain 41 §:n 1 momentin mukaan milloin sosiaalihuollon ilmeisessä tarpeessa olevan henkilön etu terveyden, kehityksen tai turvallisuuden vakavan vaarantumisen vuoksi sitä välttämättä vaatii eikä sosiaalihuollon tarve muutoin ole selvitettävissä, sosiaalityöntekijällä on oikeus 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun

toimielimen määrämän johtavan sosiaalihuollon viranhaltijan määräyksestä huollon tarpeen selvittämiseksi päästä tällaisen henkilön asuntoon tai muuhun olinpaikkaan.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 11 §:n mukaan sosiaalipalveluja on järjestettävä muun muassa lähisuhte- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen sekä äkillisiin kriisitilanteisiin liittyvään tuen tarpeeseen.

Saman lain 12 §:n mukaan jokaisella kunnassa oleskelevalla henkilöllä on oikeus saada kiireellisessä tapauksessa yksilölliseen tarpeeseensa perustuvat sosiaalipalvelut siten, ettei hänen oikeutensa välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarannu.

Saman lain 25 §:n mukaan mielenterveystyöllä vahvistetaan yksilön ja yhteisön mielenterveyttä suojaavia tekijöitä sekä poistetaan ja vähennetään mielenterveyttä vaarantavia tekijöitä.

Sosiaalihuoltolaissa tarkoitettuun mielenterveystyöhön kuuluu muun muassa yksilön ja yhteisön psykososiaalisen tuen yhteensovittaminen äkillisissä järkyttävissä tilanteissa.

Saman lain 29 §:ssä säädetään sosiaalipäivystyksen järjestämisestä ympärivuorokautisesti kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi kaiken ikäisille. Päivystys on toteutettava siten, että palveluun voi saada yhteyden ympäri vuorokauden ja kiireelliset sosiaalipalvelut voidaan antaa siten kuin sosiaalihuoltolaissa säädetään. Päivystävissä yksiköissä on oltava riittävät voimavarat ja osaaminen, jotta palvelun laatu ja asiakasturvallisuus toteutuvat. Sosiaalipäivystystä toteutettaessa on toimittava yhteistyössä ensihoitopalvelun, terveydenhuollon päivystyksen, pelastustoimen, poliisin, hätäkeskuksen ja tarpeen mukaan muiden toimijoiden kanssa.

Hallintolain (434/2003) 43 §:n 1 momentin mukaan hallintopäätös on annettava kirjallisesti. Saman pykälän 2 momentin mukaan päätös voidaan antaa suullisesti, jos se on välttämätöntä asian kiireellisyyden vuoksi. Saman pykälän 3 momentin mukaan suullinen

päätös on viipymättä annettava myös kirjallisena oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen. Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiseen tai muutoksenhakuun alkaa kirjallisen päätöksen tiedoksisaannista siten kuin siitä erikseen säädetään.

Selvitykset

Lounais-Suomen aluehallintovirasto selvitti, miten sen toimialueen sosiaali- ja kriisipäivystyksissä on järjestetty esihenkilöpäivystys virka-ajan ulkopuolella esimerkiksi psykososiaalisen tuen varautumiseen, johtavan viranhaltijan konsultointiin sekä osiltaan voimaan jääneen sosiaalihuoltolain (710/1982) 41 §:n mukaisen määräyksen antamiseen liittyen.

Selvityspyynnöt lähetettiin viiteen kuntaan: Loimaa, Pori, Salo, Turku ja Uusikaupunki. Kokonaan vastaamatta jätti Uusikaupunki.

Saatujen selvitysten mukaan Varsinais-Suomen kunnat ostavat virka-ajan ulkopuolisen sosiaalipäivystyksen Turun kaupungin hyvinvoinnin palvelukokonaisuuden sosiaalipäivystyksiköltä. Esihenkilöpäivystys on Turun kaupungin hyvinvointitoimialan sosiaalipäivystyksikössä järjestetty siten, että yksikön johtava sosiaalityöntekijä vastaa muun muassa sosiaalihuoltolain (710/1982) 41 §:n mukaisesta määräyksestä. Sosiaalipäivystyksen johtavan sosiaalityöntekijän sijaiset voidaan määrätä viranhaltijoina varallaoloon viikonloppuisin ja arkipyhinä. Tämän lisäksi esimerkiksi Loimaalla ja Salossa on sosiaali- ja terveysjohtaja sekä sosiaalipalvelujohtaja tavoitettavissa myös virka-ajan ulkopuolella. Loimaalla sosiaali- ja terveysjohtajan vuosilomien ajaksi on myös määritelty sijaiset hallintosäännön mukaisesti.

Satakunnan kuntien osalta Porin perusturva vastaa virka-ajan ulkopuolisesta sosiaalipäivystyksestä. Virka-ajan ulkopuolella esihenkilöpäivystyksestä vastaa Porin perusturvan sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja tai hänen sijaisensa. Porin perusturvan sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja on koulutukseltaan sosiaalityöntekijä ja tuntee sosiaalipäivystyksen toimintakentän

hyvin. Sosiaali- ja perhepalveluiden johtajaan ei sovelleta työaikalain säännöksiä.

Ohjaus

Sosiaalihuoltolain muuttamista koskeneen hallituksen esityksen (HE 224/2016) mukaan sosiaalipäivystyksellä tarkoitetaan välttämättömien ja kiireellisten sosiaalipalvelujen ja muiden tukitoimien järjestämistä siten, että henkilön tarvitsema välitön turva ja huolenpito voidaan antaa erilaisissa sosiaalisissa hätä- ja kriisitilanteissa vuorokauden ajasta riippumatta.

Edellä mainitussa hallituksen esityksessä todetaan myös, että onnettomuudet ja muut vaaratilanteet aiheuttavat sosiaalisen avun tarvetta vuorokauden ajasta riippumatta. Tällaisia ovat esimerkiksi tulipalot, liikenneonnettomuudet, äkilliset läheisen kuolemat, katoamiset, heitteillejätöt, rikoksen uhriksi joutuminen sekä laajat suuria ihmisryhmiä koskevat häiriötilanteet.

Aluehallintovirasto toteaa, että kunnilla on sosiaalihuoltolain (1301/2014) 29 § pykälän mukaisesti velvollisuus ympärivuorokautisen sosiaalipäivystyksen järjestämiseen ja saman lain 11 §:n mukaan velvollisuus järjestää sosiaalipalveluja muun muassa äkillisiin kriisitilanteisiin liittyvään tuen tarpeeseen.

Kunnilla on oikeus päättää miten ne täyttävät lain edellyttämän velvollisuuden palveluiden järjestämisestä. Kunnilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta ulkoistaa viranomaistehtäviä yksityiselle tai kolmannen sektorin toimijalle.

Hallituksen esityksessä sosiaalihuoltolaiksi (HE 102/1981) 41 §:n tarkoitusta kuvataan, että sosiaalityöntekijällä on oikeus sosiaalihuollon johtavan viranhaltijan määräyksestä erityisissä vaaratilanteissa päästä sosiaalihuollon ilmeisessä tarpeessa olevan henkilön asuntoon tai muuhun olinpaikkaan, milloin asiakkaan etu sitä välttämättä vaatii eikä sosiaalihuollon tarve ole muutoin selvitettävissä. Tällaisia tilanteita voidaan katsoa olevan esimerkiksi henkilölle sairauden vuoksi aiheutunut hengenvaara.

Aluehallintovirasto korostaa, että edellä kuvatun määräyksen on lähtökohtaisesti oltava kirjallinen. Hallintolain mukaan kiireellisissä tilanteissa määräys voi olla suullinen, mutta se on viipymättä annettava myös kirjallisena.

Osallistuja

Asian käsittelyyn on osallistunut johtava lakimies Pia Leikasto.

Lisätiedot

Lisätietoja tarvittaessa antaa sosiaalihuollon ylitarkastaja Tiina Ronkamo, p. 0295 018 000 (vaihde).

Sosiaalihuollon ylitarkastaja Tiina Ronkamo
Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

Jakelu

Sosiaalihuollosta vastaavat toimielimet (joiden tulee antaa valvontahavaintoraportti ja ohjaus tiedoksi selvitystä antaneille):

Loimaa

Pori

Salo

Turku

Uusikaupunki

Tämä asiakirja LSAVI/8848/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSAVI/8848/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Ronkamo Tiina 17.11.2021 10:50